

คำแนะนำสำหรับผู้ประกอบการค้าสัตว์ปีก และเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ปีก

สำนักโรคติดต่ออุบัติใหม่

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

● ผู้ประกอบการค้าสัตว์ปีกมีชีวิต

๑. ไม่ใช้มือที่เปื้อนมาจับต้องจุมก ตา และปาก และหมั่นล้างมือบ่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลังจับต้องเนื้อสัตว์ เครื่องในสัตว์ และเปลือกไข่ที่มีมูลสัตว์เปื้อน
๒. ไม่ซิงสัตว์ปีกจำพวกไก่ เป็ด ห่าน ฯลฯ ที่รอฆ่าและไว้ในกรงใกล้ๆ กัน เพราะจะเป็นปัจจัยเสี่ยงให้เชื้อโรคกลายพันธุ์ จนอาจเกิดเชื้อสายพันธุ์ใหม่ที่เป็นอันตรายทั้งต่อคน และสัตว์
๓. ควรทำความสะอาดกรง และอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ ด้วยน้ำผงซักฟอกและนำไปผึ่งกลางแดดจัดๆ นอกจากนั้นอาจราดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อเดือนละ ๑ - ๒ ครั้ง
๔. ดูแลระดับความสะอาดของตัวสัตว์อย่างถูกต้อง โดยใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย เช่น พลาสติก หรือผ้ากันเปื้อน ผ้าปิดปากจุมก ถุงมือ แวนตา รองเท้าบูท และต้องหมั่นล้างมือบ่อยๆ
๕. รับประทานอาหารร่างกายด้วยน้ำ และสบู่ให้สะอาด และต้องเปลี่ยนเสื้อผ้าทุกครั้ง หลังปฏิบัติงานเสร็จ ส่วนเสื้อผ้าชุดเดิม พลาสติก หรือผ้ากันเปื้อน ผ้าปิดปากและปิดจุมก ถุงมือ แวนตา ควรนำไปซักหรือล้างให้สะอาด และผึ่งกลางแดดให้แห้งสนิท ก่อนนำมาใช้อีกครั้ง

● ผู้ขนย้ายสัตว์

๑. งดซื้อสัตว์จากฟาร์มที่มีสัตว์ป่วย หรือตายผิดปกติ
๒. เมื่อขนส่งสัตว์เสร็จในแต่ละวัน ต้องรีบล้างทำความสะอาดรถให้สะอาดด้วยน้ำผงซักฟอก สำหรับกรงซิงสัตว์ควรราดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อซ้ำอีกครั้งหนึ่ง
๓. ควรดูแลระดับความสะอาดของตัวสัตว์ โดยใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย เช่น ผ้าปิดปากจุมก ถุงมือ รองเท้าบูท และต้องหมั่นล้างมือบ่อยๆ
๔. รับประทานอาหารร่างกายด้วยน้ำและสบู่ให้สะอาด และต้องเปลี่ยนเสื้อผ้าทุกครั้ง หลังปฏิบัติงานเสร็จ ส่วนเสื้อผ้าชุดเดิม พลาสติกหรือผ้ากันเปื้อน ผ้าปิดปากและปิดจุมก ถุงมือ แวนตา ควรนำไปซัก หรือล้างให้สะอาด และผึ่งกลางแดดให้แห้งสนิท ก่อนนำมาใช้อีกครั้ง

● ผู้เดินทางเข้าไปในตลาดค้าสัตว์ปีกมีชีวิต

๑. หากผู้บริโภคจะซื้อสัตว์ปีกจากตลาดค้าสัตว์ปีกมีชีวิต ควรเลือกซื้อ จากร้านที่ดูสะอาด ปลอดภัย และมีทะเบียนการค้าสัตว์ปีกมีชีวิต ที่ออกโดยกรมปศุสัตว์
๒. ควรหลีกเลี่ยงการสัมผัสสัตว์ รวมทั้งพื้นผิวที่สัตว์เหล่านั้นอยู่
๓. หลีกเลี่ยงการสัมผัสสัตว์ปีกที่มีอาการป่วย หรือตาย โดยเฉพาะเด็ก
๔. ไม่ใช้มือที่เปื้อนสารคัดหลั่งจากสัตว์มาจับต้องจุมก ตา และปาก
๕. หลังจากกลับมาจากตลาดค้าสัตว์ปีกมีชีวิต รีบล้างมือด้วยน้ำ และสบู่ให้สะอาด
๖. หากมีอาการเป็นไข้ ไอ ปวดเมื่อยตามร่างกาย และเคยสัมผัสสัตว์ปีก หรือผู้ป่วยปอดบวม ให้รีบไปพบแพทย์พร้อมแจ้งประวัติสัมผัสโรค หรือแจ้งประวัติการเดินทาง
๗. สามารถติดตามแนวทาง คำแนะนำ และข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เป็นปัจจุบันได้ที่ สายด่วน กรมควบคุมโรค หมายเลข ๑๔๒๒ หรือเว็บไซต์สำนักโรคติดต่ออุบัติใหม่ กรมควบคุมโรค (<http://beid.ddc.moph.go.th>)

● เกษตรกร...

● เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ปีก

๑. หากมีไก่ เป็ดป่วย หรือตายไม่ว่าด้วยสาเหตุใด ให้รีบปรึกษาเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในพื้นที่ทันที ต้องไม่นำไก่ เป็ด ที่ป่วย หรือตายออกมาจำหน่าย และทำลายตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อไปสู่สัตว์อื่นหรือคน
๒. เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ ต้องป้องกันสัตว์ปีกของตนเองไม่ให้ติดเชื้อไข้หวัดนก โดยปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่างเคร่งครัด

.....

แนวทางปฏิบัติในการคัดกรองและการดูแลรักษาผู้ป่วย โรคไข้หวัดนก

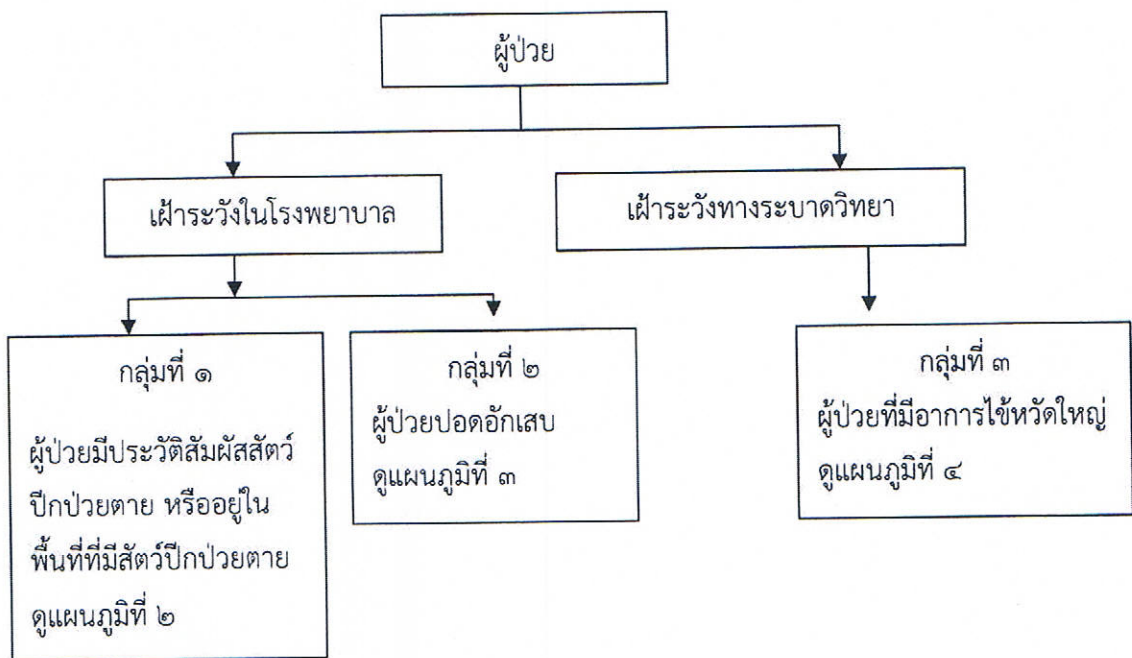
กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

๓ เมษายน ๒๕๕๑

การคัดกรองผู้ป่วย

หากผู้ป่วยมีอาการใช้ร่วมกับอาการทางระบบทางเดินหายใจ และมีประวัติสัมผัสสัตว์ปีกป่วยตาย หรืออาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีสัตว์ปีกป่วยตาย จากเชื้อไข้หวัดนก H5N1 หรือประวัติการสัมผัสกับผู้ป่วยปอดบวมโดยไม่ทราบสาเหตุ ผู้ป่วยนั้นๆอาจอยู่ในข่ายสงสัยโรคไข้หวัดนก H5N1 ต้องทำการซักประวัติความเจ็บป่วย และตรวจร่างกายโดยละเอียดร่วมกับถ่ายภาพรังสีทรวงอกจากข้อมูลของประวัติการสัมผัส ตามแผนภูมิที่ ๑

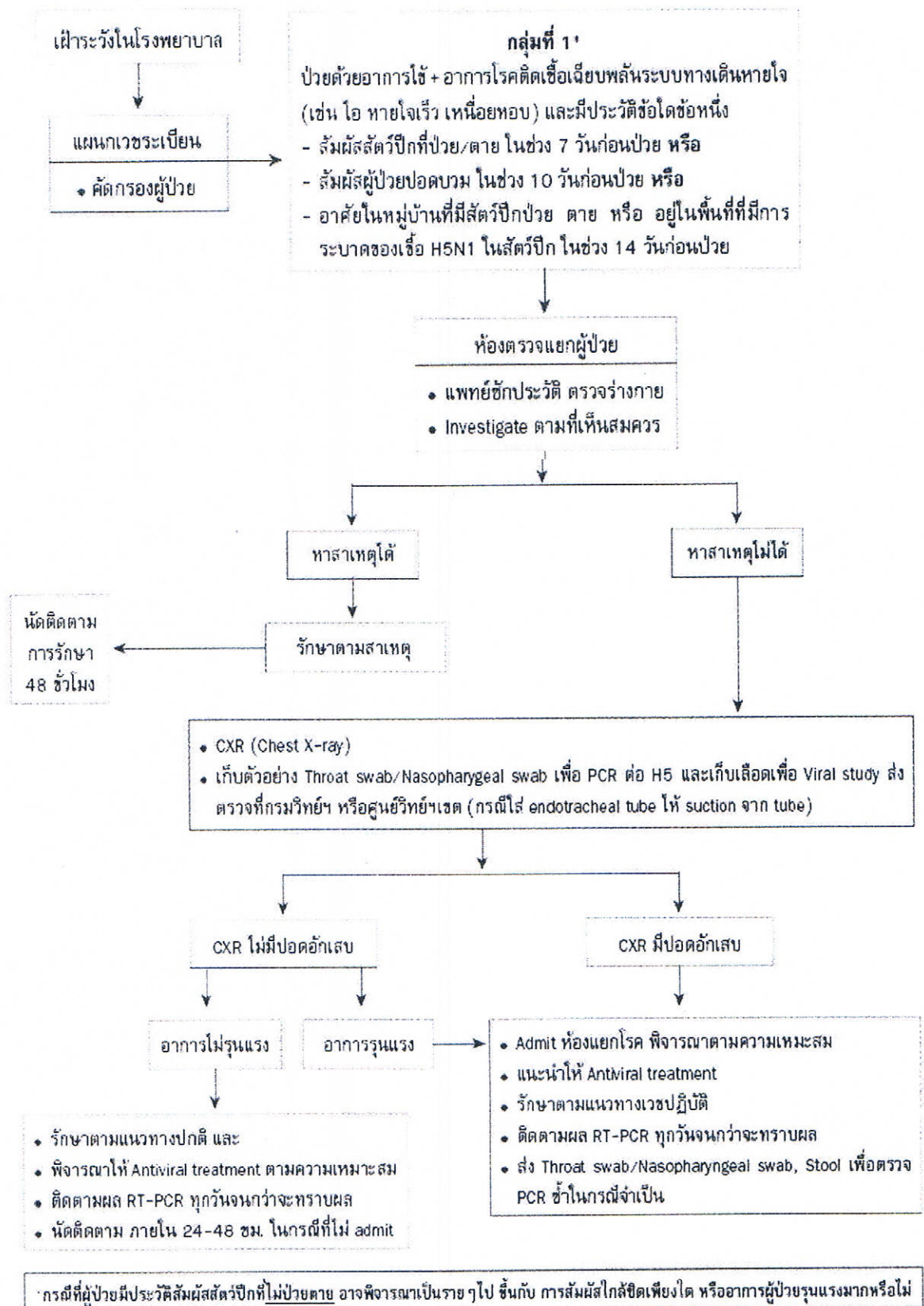
แผนภูมิที่ ๑ แนวทางการคัดกรองเพื่อเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนก/ไข้หวัดใหญ่ในระยะเริ่มแรก สำหรับแพทย์และบุคลากรสาธารณสุข (ผู้ป่วยทั่วไป)

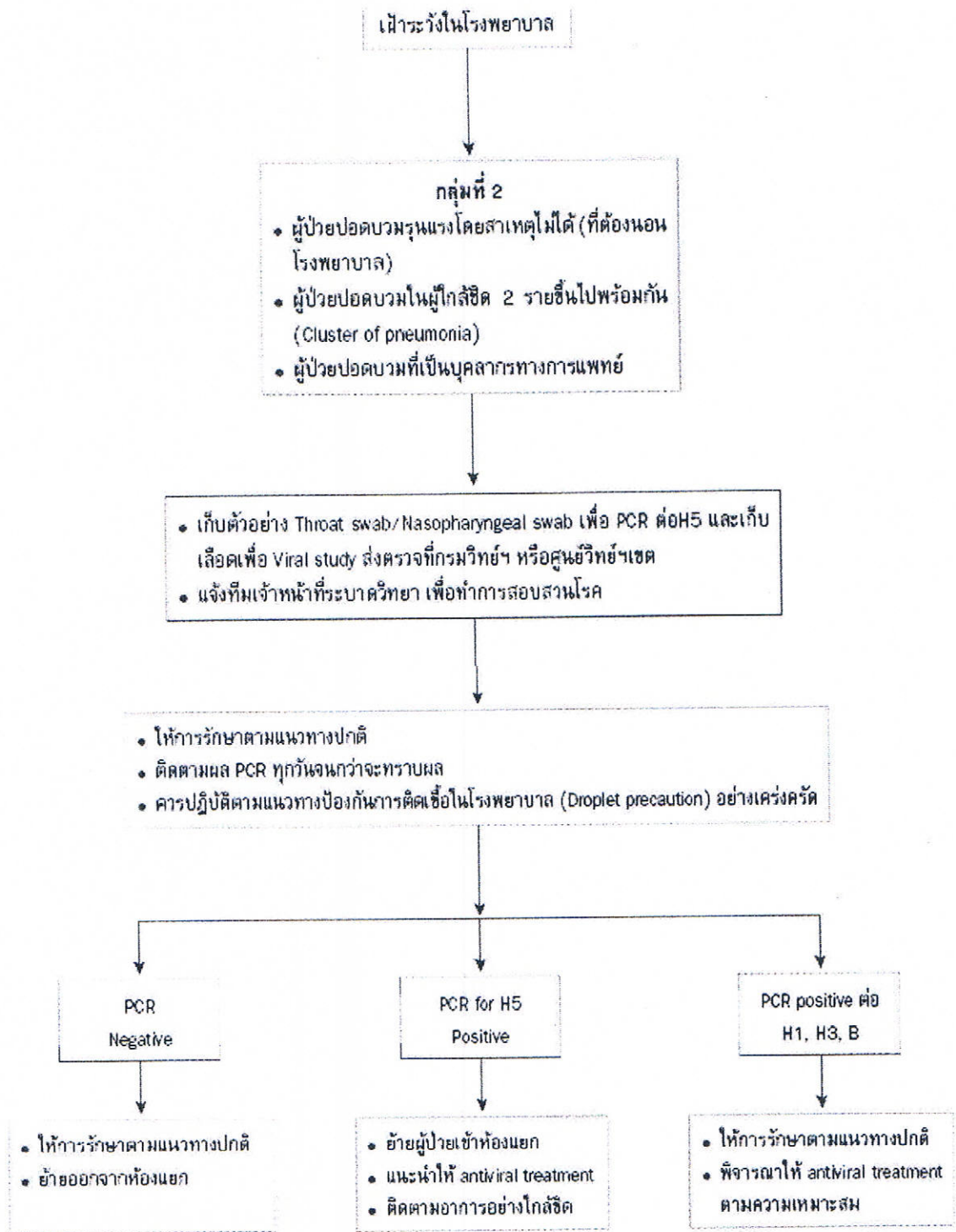
ปรับปรุงเมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๑ โดยคณะกรรมการด้านการแพทย์ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

แผนภูมิที่ ๒...

แผนภูมิที่ ๒ แนวทางการคัดกรองเพื่อเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนก สำหรับแพทย์และบุคลากรสาธารณสุข

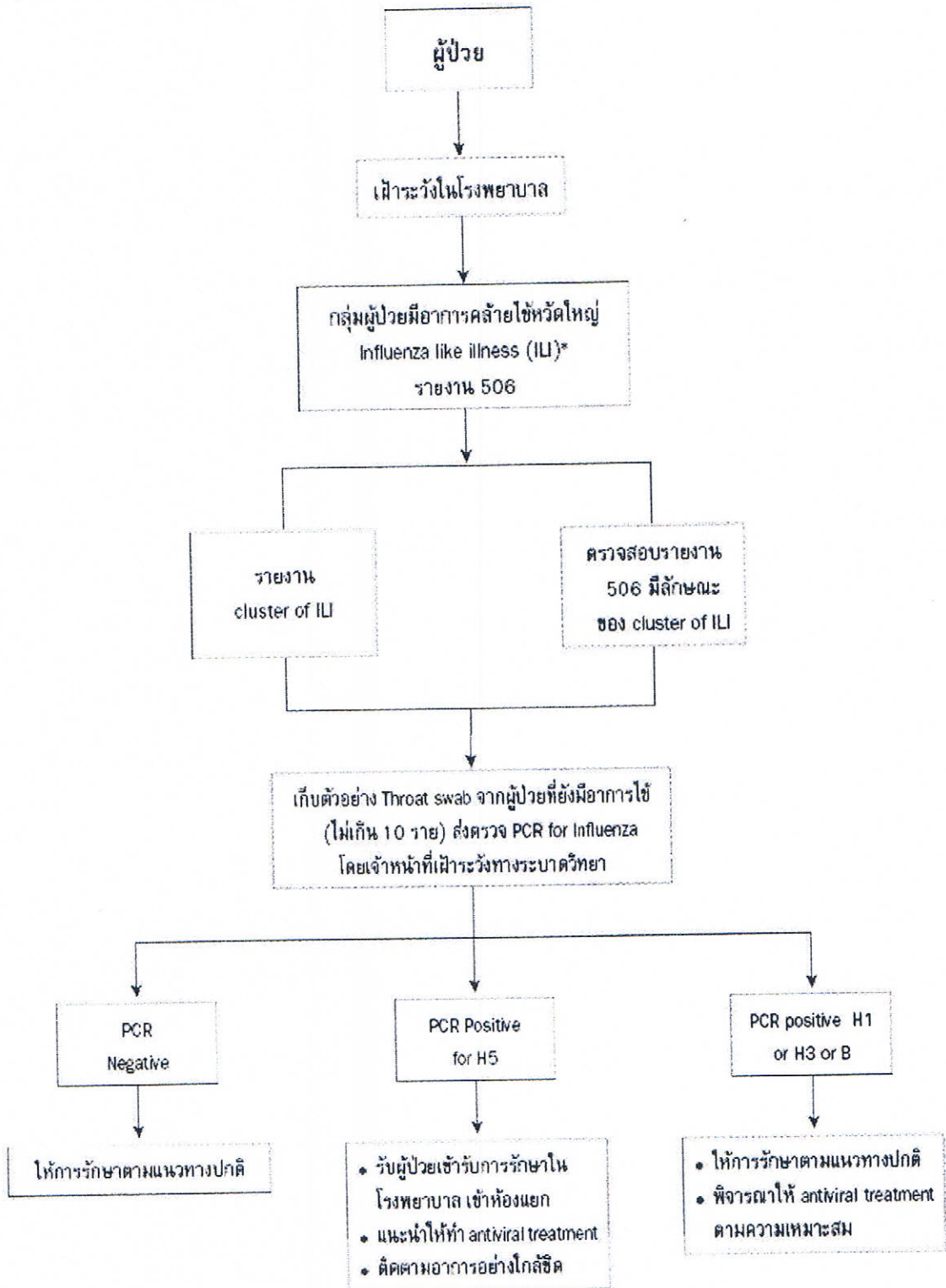

แผนภูมิที่ ๓ แนวทางการคัดกรองเพื่อเฝ้าระวังโรคไข้หวัดใหญ่ระบาดใหญ่ระบาดในระยะเริ่มแรก สำหรับ
แฯ ปรับปรุงเมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๑ โดยคณะกรรมการด้านการแพทย์ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

ปรับปรุงเมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๑ โดยคณะกรรมการด้านการแพทย์ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

แผนภูมิที่ ๔ แนวทางการคัดกรองเพื่อเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนก/โรคไข้หวัดใหญ่ในระยะเริ่มแรก สำหรับแพทย์และบุคลากรสาธารณสุข (ผู้ป่วยที่ต้องเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา)

*ILI (Influenza like illness) : วินิจฉัยโดยแพทย์

ปรับปรุงเมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๑ โดยคณะกรรมการด้านการแพทย์ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

แนวทางการ...

แนวทางการรักษาพยาบาล

แนวทางในการดูแลรักษาผู้ป่วยไข้หวัดนก ประกอบด้วย ๓ ประเด็นคือ

๑. การดูแลรักษาผู้ป่วยอย่างถูกต้องเหมาะสมเพื่อลดอัตราการเสียชีวิตจากโรค และภาวะแทรกซ้อน แบ่งเป็นการรักษาจำเพาะ และการรักษาทั่วไป
๒. infection control ในสถานพยาบาล
๓. การควบคุมป้องกันในกลุ่มเสี่ยงที่จะติดโรค หรือผู้สัมผัสโรคโดยให้การดูแลควบคุมอย่างใกล้ชิด และให้การรักษาดังแต่ระยะแรกของโรค

การรักษาจำเพาะ

ยารักษาไข้หวัดใหญ่ในกลุ่ม Admantanes derivative (ใช้ได้เฉพาะ influenza A) เช่น Amantadine และ Rimantadine ในปี พ.ศ.๒๕๔๐ ได้นำมาใช้รักษาผู้ป่วยไข้หวัดนกในประเทศเขตปกครองพิเศษฮ่องกง พบว่า เชื้อ influenza A/H5N1 ไวต่อยาต้านไวรัสไข้หวัดใหญ่กลุ่ม Admantanes ในหลอดทดลอง แต่การระบาดของไข้หวัดนก A/H5N1 ในประเทศต่างๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๖ เป็นต้นมา พบเชื้อไข้หวัดนก (H5N1) จากประเทศเวียดนาม ประเทศไทย คือต่อจากกลุ่มนี้ จึงไม่แนะนำให้นำมาใช้ผู้ป่วยไข้หวัดนก H5N1 อีกต่อไป

ยาต้านไวรัสที่ใช้ในการรักษาไข้หวัดใหญ่ในกลุ่ม Neuraminidase inhibitor คือยา Oseltamivir แม้ยังไม่มีข้อมูลยืนยันผลการรักษาไข้หวัดนกในคน แต่ในสัตว์ทดลองพบว่า สามารถรักษาการติดเชื้อไข้หวัดนกในสัตว์ได้ผลดี และยังไม่มียาตัวอื่นที่เหมาะสมกว่าจะนำมาใช้ในขณะนี้ (พ.ศ.๒๕๕๑) ประกอบกับการติดเชื้อไข้หวัดนกในคนมีความรุนแรงมาก จึงมีความจำเป็นที่จะนำยา Oseltamivir มาใช้ในผู้ป่วยสงสัยหรือยืนยันโรคไข้หวัดนก

ข้อบ่งชี้ของยาต้านไวรัสไข้หวัดใหญ่ Oseltamivir

๑. ตามแนวทางการรักษาพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข
๒. ในกรณีที่ผู้ป่วยไข้หวัดนกที่ตอบสนองต่อการรักษาด้วยยาต้านไวรัสไม่ค่อยดีอาการยังรุนแรงอาจพิจารณา ให้อานาน ๗-๑๐ วัน หรือขนาดยาสูงขึ้น หรือปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์เพื่อการรักษาที่เหมาะสมต่อไป

ขนาดยาด้าน...

ขนาดยาต้านไวรัสไข้หวัดใหญ่ Oseltamivir ที่ใช้คือ

ผู้ใหญ่: Tamiflu[®] (๗๕ มก./เม็ด) ๑ เม็ด เข้า-เย็น หลังอาหาร ๕ วัน

เด็ก: ให้ขนาดตามน้ำหนักตัวดังนี้

น้ำหนักตัว น้อยกว่า ๑๕ กก. ให้ ๓๐ มก. เข้า-เย็น นาน ๕ วัน

น้ำหนักตัว ๑๖-๒๓ กก. ให้ ๔๕ มก. เข้า-เย็น นาน ๕ วัน

น้ำหนักตัว ๒๔-๔๐ กก. ให้ ๖๐ มก. เข้า-เย็น นาน ๕ วัน

น้ำหนักตัว มากกว่า ๔๐ กก. ให้ ๑ เม็ด (๗๕ มก.) เข้า-เย็น นาน ๕ วัน

ยาในกลุ่ม Corticosteroid ในการรักษาผู้ป่วยไข้หวัดนกอาจไม่ได้ประโยชน์ อย่างไรก็ตาม ในผู้ป่วยไข้หวัดนกที่มีปัญหา

๑. Acute respiratory distress syndrome (ARDS) ในระยะ fibroproliferative phase
๒. Severe sepsis และ septic shock ที่มี adrenal insufficiency โดยแสดงอาการของ catecholamine resistance septic shock

โดยอาจให้เป็น Hydrocortisone, Dexamethasone หรือ Methyl-prednisolone ในขนาดของ stressdose เป็นเวลานาน ๕-๗ วัน

.....